

Nr 54

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring av 18 § sjukförsäkringslagen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 293, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Lindström m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 18 § sjukförsäkringslagen, att de allmänna sjukkassorna beredes tillfälle att såsom frivillig prestation införa ersättning för resekostnader till och från av riksförsäkringsanstalten godkända konvalescenthem efter samma grunder som enligt sjukförsäkringslagen gäller vid resa till och från sjukvårdsanstalt. I motionen uttalas att resekostnadsersättning härvid ej borde utgivas med högre belopp än som motsvarar kostnaden för resa med buss eller järnväg i lägsta klass.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från kungl. medicinalstyrelsen och riksförsäkringsanstalten. Redogörelse för yttrandena lämnas i det följande.

Gällande bestämmelser m. m.

Jämlikt 18 § lagen om allmän sjukförsäkring må allmän lokalsjukkassa eller stadscentralsjukkassa, med riksförsäkringsanstaltens medgivande och enligt de närmare föreskrifter som meddelas av anstalten, besluta, att ersättning skall utgå för försäkrads kostnader för bland annat konvalescentvård. I sådant fall skall den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen i kassan omfatta även förmån, som avses med beslutet.

Med stöd av nämnda 18 § har riksförsäkringsanstalten den 10 juli 1954 meddelat föreskrifter för utgivande av ersättning enligt samma lagrum. Härvid har, såvitt i detta sammanhang är av intresse, föreskrivits bl. a. följande. Lokal- eller stadscentralsjukkassas beslut om ersättning må avse bl. a. konvalescentvård. Ersättning må utgå vid erforderlig konvalescentvård, då vården föranledes av försäkrads sjukdom och föreskrivits av läkare. Vården skall vidare ha meddelats å konvalescenthem, som upptagits i en av riksförsäkringsanstalten fastställd förteckning. Ersättning för för-

säkrads kostnad för konvalescentvård skall utgivas med $\frac{3}{4}$ av kostnaden, dock med iakttagande dels att ersättningen må utgå med högst 3 kronor per vård dag eller, om vårdavgiften på allmän sal vid den försäkrades hemorts-lasarett överstiger 3 kronor, med högst det belopp per vård dag, vartill nämnda avgift uppgår, dels ock att ersättning icke må utgivas till sjukpenningförsäkrad för så stor del av kostnaden, att återstående del kommer att understiga det belopp, varmed den försäkrades sjukpenning jämlikt 25 § sjukförsäkringslagen minskas vid sjukhusvård. Ersättning som nu sagts må utgivas för högst 60 dagar vid varje sjukperiod. Vidare har föreskrivits att ersättning ej må utgå för försäkrads kostnad för resa till eller återresa från konvalescenthem.

Riksförsäkringsanstalten har den 21 december 1954 fastställt förteckning över de konvalescenthem där vården ersättes. Efter vissa därefter företagna kompletteringar upptager förteckningen för närvarande 34 konvalescenthem.

Till lokal- eller stadscentralsjukkassas kostnader jämlikt 18 § sjukförsäkringslagen utgår varken arbetsgivarbidrag eller statsbidrag. Ej heller skall länscentralsjukkassa bidra till sådana kostnader. Dessa skall således helt täckas genom avgifter till lokal- eller stadscentralsjukkassan.

I anslutning till motionärernas förslag att ersättning för resekostnader till och från konvalescenthem skall utgå efter samma grunder som gäller för resor till och från sjukvårdsinrättning må här redogöras för huvud dragen av sjukförsäkringslagens bestämmelser i sistnämnda avseende. Utgifter för försäkrads resa för intagning å sjukvårdsinrättning ersättes högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas, eller, om den sjuke intagits å hemortssjukhus och behovet av sjukhusvård uppkommit vid vistelse inom sjukvårdsområdet eller därtill gränsande kommun, högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste hemortssjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas. I fråga om försäkrads återresa från sjukvårdsinrättningen gäller att utgifter härför ersättes endast i den mån de överstiger fyra kronor. Ersättning för återresa utgår icke, om behovet av sjukhusvård uppkommit under det försäkrad vistats utom det län, inom vilket han är bosatt, och han i anledning därav intagits å sjukvårdsinrättning belägen utom nämnda län. Kostnad för återresa må ej beräknas högre än för resa från sjukvårdsinrättningen till den försäkrades bostad. Vidare gäller att ersättning må beräknas högst efter det billigaste, vanligen förekommande färd sätt, som med hänsyn till den sjukes tillstånd kunnat användas samt att ersättning ej må utgivas, om med hänsyn till resans längd samt den sjukes tillstånd skäligen kunnat fordras att han gått, cyklat eller färdats på annat dylikt sätt, som icke krävt särskild kostnad.

I fråga om vissa överväganden under förarbetena till sjukförsäkringslagen får utskottet hänvisa till innehållet i riksförsäkringsanstaltens nedan intagna remissyttrande. I övrigt må här framhållas följande. Frågan om utformningen av bestämmelserna om ersättning för de i 18 § sjukförsäkringslagen upptagna förmånerna behandlades i den proposition, nr 178 år 1953, varigenom bl. a. vissa förslag till ändringar i sjukförsäkringslagen underställdes riksdagen. Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, godtog härvid den sedermera lagfästa konstruktionen av ifrågavarande ersättningsregler samt uttalade vidare, att på längre sikt en sådan utvidgning av den obligatoriska försäkringen borde vara lika beskaffad i landets olika delar och sålunda regleras generellt. Det syntes emellertid departementschefen som om tiden härför för det dåvarande ännu icke vore inne.

Remissyttranden

Medicinalstyrelsen uttalar i sitt remissyttrande att styrelsen finner skäl tala för bifall till motionen i så måtto, att ersättning må medgivnas för resa till och återresa från närmaste av riksförsäkringsanstalten godkända konvalescenthem, där plats kunnat beredas.

Riksförsäkringsanstalten anför i sitt yttrande följande.

I förarbetena till sjukförsäkringslagen har ej gjorts något uttalande i fråga om ersättning för resa till och från konvalescenthem i samband med vård därstädes. Beträffande resa för erhållande av sjukgymnastik och annan behandling, som avses i 18 § sjukförsäkringslagen, anförde emellertid socialförsäkringsutredningen i sitt betänkande om sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring (sid. 138), att någon komplettering av dessa merprestationer med ersättning för resekostnader icke borde kunna ifrågakomma. Utredningen avvisade tanken på att såsom merprestation ersätta vård å konvalescenthem. Då ersättning för sådan vård sedermera, efter förslag av statsrådet och chefen för socialdepartementet, infördes i lagen som merprestation, föreskrevs ej, att kostnader för resa till och från konvalescenthem skulle ersättas. Med hänsyn härtill och då resekostnadsersättning enligt sjukförsäkringslagen endast utgives vid uttrycklig föreskrift därom i lagen, ger denna nu allmän sjukkasse icke möjlighet att införa resekostnadsersättning vid konvalescentvård.

Merprestationerna finansieras genom de avgifter till sjukvårdsförsäkringen, som sjukkasemedlemmarna erlagga till stadscentralsjukkassor respektive lokalsjukkassor. Länscentralsjukkassorna deltaga således icke i kostnaderna härför. Det kan framhållas, att antalet här ifrågakommande konvalescenthem för närvarande utgör 33 och att antalet vårdsökande per hem, enligt vad Riksförsäkringsanstalten inhämtat, för år räknat kan uppskattas till omkring 300. Införande av ersättning för resekostnader i samband med konvalescentvård som en merprestation torde kunna komma att i många fall medföra en icke obetydlig höjning av medlemsavgifterna.

Med hänsyn till vad här anförts är Riksförsäkringsanstalten icke beredd att nu tillstyrka den av motionärerna föreslagna lagändringen, detta särskilt som 18 § i dess helhet inom en ej alltför avlägsen framtid synes böra bli föremål för översyn.

Utskottet

I motionen hemställes om sådan ändring av 18 § sjukförsäkringslagen, att de allmänna sjukkassorna beredes tillfälle att såsom frivillig prestation införa ersättning för *resekostnader* till och från av riksförsäkringsanstalten godkända konvalescenthem.

Det förhållandet att sjukkassorna givits möjlighet att efter medgivande från riksförsäkringsanstalten såsom frivillig prestation införa *vård* å konvalescenthem torde få ses bl. a. som uttryck för en strävan att, där så ur medicinsk synpunkt låter sig göra, i någon mån avlasta sjukhusen med deras dyrare vård och att främja sådana vårdformer, som ställer sig fördelaktigare ur ekonomisk synpunkt. Vidare torde den synpunkten ha spelat in, att det ökade utnyttjande av konvalescentvården, som införandet av denna vårdform under sjukförsäkringslagen kan föra med sig, är ägnat att medföra ett snabbare tillfrisknande. Härigenom kan även den tid, för vilken sjukhjälp måste utgivas, komma att nedbringas.

Uppenbarligen begränsas möjligheterna för en konvalescent att komma i åtnjutande av här avsedd vård därav att han själv har att svara för de med vården förenade resekostnaderna. Då här ifrågasatt konvalescenthem i vissa delar av landet är förhållandevis glest belägna, kan resekostnaderna stundom komma att uppgå till icke obetydliga belopp. Vad sålunda anförts talar för en utvidgning av ersättningsrätten till att omfatta även försäkrads resor i samband med vård av förevarande slag.

Skäl kan emellertid även åberopas för en viss återhållsamhet, när det gäller den ifrågasatta utvidgningen av ersättningsrätten. Härvidlag må särskilt beaktas, att merprestation jämlikt 18 § sjukförsäkringslagen helt finansieras genom de avgifter till sjukvårdsförsäkringen, som sjukkassemlemmarna erlägger till stadscentralsjukkassor och lokalsjukkassor. Såsom riksförsäkringsanstalten i remissyttrande över motionen uttalat, torde införandet av ersättning för resekostnader i samband med konvalescentvård som en merprestation kunna komma att i många fall medföra en icke obetydlig höjning av medlemsavgifterna. Det förhållandet att konvalescenthemmen är mera glest belägna i vissa delar av landet än i andra torde även kunna medföra, att denna höjning blir mycket varierande i olika delar av landet. Härtill kommer att det genom motionen aktualiserade spörsmålet icke bör ses isolerat från frågor rörande ersättning för resor inom andra vårdområden. Det kan även ifrågasättas, om icke motionens syfte att ne

bringa resekostnaderna vid konvalescentvård kan uppnås även på andra vägar, exempelvis genom en utökning av antalet konvalescenthem, där vården ersättes, varigenom resorna bleve kortare och därigenom billigare.

Enligt utskottets mening bör det icke komma i fråga att utan ytterligare prövning av de problem, som motionen aktualiserar, genomföra en sådan utvidgning av försäkringsskyddet som i motionen föreslås. Frågans vikt motiverar emellertid att den göres till föremål för undersökning. En sådan synes lämpligen böra ske i samband med en översyn av sjukförsäkringslagen. Härvid får angelägenheten av den i motionen föreslagna ändringen vägas mot önskvärdheten av förbättringar av försäkringsförmånerna på andra områden. Utskottet vill föreslå, att riksdagen såsom sin mening bringar vad utskottet anfört till Kungl. Maj:ts kännedom.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, II: 293, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva till känna vad utskottet ovan i utlåtandet anfört.

Stockholm den 27 november 1956

På andra lagutskottets vägnar:

ELSA JOHANSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Nils Elowsson, fru Svenson, herrar Huss*, Grönkvist, Göran Karlsson*, fru Hamrin-Thorell och herr Birke*;

från a n d r a kammaren: fru Johansson i Norrköping, herr Carlsson i Bakeröd, fru Ewerlöf, fru Sjöstrand, herrar Johansson i Södertälje, Rimmerfors, Fredriksson och fru Eriksson i Ängelholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.